

**การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษา
ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26***
**THE POST - MODERN PHILOSOPHY APPLY FOR EDUCATION
MANAGEMENT OF BUDDHIST MONK WHO TEACHING MORALITY
AT SCHOOL IN THE 26TH CENTURY BUDDHIST**

พระสาโรจน์ ธมมสโร (แซ่อู๋)

Phra Saroj Thamasaro (saeou)

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Saint John's University, Thailand

พระสุริยา คงคาไหว

PhraSuriya Suriyo Kongkawai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: sarote.sae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ 2) เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมฯ 3) เพื่อนำปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ และ 4) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมฯ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนศีลธรรม มี 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ผู้เข้าศึกษา 3) ผู้ปกครอง/ผู้ที่เกี่ยวข้อง/ประชาชนทั่วไป 4) นักวิชาการด้านการศึกษา และ 5) พระสอนศีลธรรม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ การจัดการศึกษา องค์ประกอบการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาในพุทธศตวรรษที่ 26 วิธีการสอน และความเป็นมาของพระสอนศีลธรรมฯ 2) ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุค ได้แก่ 1) ปรัชญาการศึกษาพุทธปรัชญา 2) ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม 3) ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม และ 4) ปรัชญาการศึกษานิรันดร์นิยม 3) การประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการการสอน ด้านการใช้สื่อ และด้านการวัดประเมินผลและติดตามผล โดยนำพุทธปรัชญาการศึกษาออกมาออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เด็กและ

* Received 31 January 2020; Revised 14 March 2020; Accepted 18 March 2020

เยาวชนมีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข 4) องค์ความรู้ใหม่ คือ การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม โดยนำ ศิล สมาธิ ปัญญา มาปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรม (เข้าถึง) และนำไปใช้ (เข้าใจ) ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (พัฒนา) การสอนให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ (อริยสัจ 4) มาใช้กลั่นกรอง (โยนิโสมนสิการ) เลือกรับข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างรู้เท่าทัน ผู้สอนเป็นกัลยาณมิตรชี้ทางออกปัญหา (ปรัตถโฆสะ)

คำสำคัญ: การประยุกต์, ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุค, การจัดการศึกษา, พระสอนศีลธรรม, พุทธศตวรรษที่ 26

Abstract

The objectives of this dissertation were: 1) to study the concepts and theories concerning the educational management of Buddhist monks. 2) to study the postmodern education philosophy of appropriate to the Buddhist monks. 3) To apply the postmodern education philosophy to find out guideline for solving the problems in the educational management of Buddhist monks. and 4) To create new knowledge and development of educational management of Buddhist monks to be effective. This research was a qualitative research by dialectical philosophical research method and reasoning by using in-depth interview to specify with important data which is a representative of a person who is involved in a moral school. It can divide into 5 groups such as 1) school administrators 2) student 3) parents or related persons or general person 4) educational academic and 5) monk moral teacher. by using content analysis summarized as an overview. The research found that: 1) the concepts and theories are the education management, educational management composition, education management in the 26th Century Buddhist, teaching method and the history of monk's moral teaching at school. 2) the postmodern education philosophy such as 1) philosophy of Buddhist education 2) philosophy of reform education 3) progressivism and 4) Perennialism. 3) Philosophy of postmodern education applied as a solution to educational management problems which included with staff, teaching process, media and in the aspect of evaluation and monitoring. by Buddhist philosophy of education was designed as a learning activity for children and youth with knowledge and morality. A better quality of life and happiness. 4) the new knowledge means management of the Knowledge

and Morality by precepts, meditation intelligence to instill morals and ethics (access) and to (understand) the quality of life improved (developed) teaching to the learner-centered learning, how to analyzing Ariyasacca 4 (4 noble truths) and considering to Yonisomanasikara, choosing knowingly to receive new information and culture that supported by teaching to be a good friend for helping them to solve the problem (Poratokhosa).

Keywords: Application, Postmodern Education Philosophy, Educational Management, Buddhist Monks's Teaching Morality, 26th Century Buddhist

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาไทยภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่มุ่งยกระดับคุณภาพ และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาการศึกษาของชาติและพัฒนาคุณภาพสู่การศึกษาในพุทธศตวรรษที่ 26 ซึ่งมีการปรับวิธีการเรียนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นการปรับปรุงคุณสมบัติของครูให้ตรงกับสาขาและการยกระดับคุณภาพชีวิตของครู และบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มความสอดคล้องระหว่างชั่วโมงเรียนกับกิจกรรมให้เหมาะสม (คณะกรรมการการศึกษาปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ, 2558) การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และเข้ากับบริบทของโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่ในประเทศไทย การกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 คือ “การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือ ทำได้ต้องเรียนเลย จากวิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต” (วิจารณ์ พานิช, 2555) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีนโยบายให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ คือ คนมีคุณภาพ เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกเป็นสาธารณะ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2559) ในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมและระบอบอันเป็นผลพวงของเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อต่าง ๆ ได้เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทต่อคนทุกวัยที่อุปโลกและ บริโภค โดยมีผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อกาย จิตใจ และปัญญา ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมออกมาในลักษณะการทำลายศีลธรรมและจริยธรรมอย่างรุนแรง (ยีน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย, 2546) สาเหตุเนื่องมาจากมีรากเหง้ามาจากวิกฤตศีลธรรมเชื่อมโยงไปถึงทัศนคติต่อชีวิต สังคม และธรรมชาติที่ผิดพลาตคลาดเคลื่อนจากหลักธรรม และระบบทุนนิยมและอำนาจ

นิยมที่เป็นกระแสหลัก ทำให้ต้องทบทวนกระบวนการสร้างและสอนศีลธรรมกันใหม่ แทนที่จะเน้นการเทศน์ การสอน ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ให้มากขึ้นควบคู่ไปกับการทบทวนศีลธรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับคนยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชน คือความหวังของครอบครัว สังคมและประเทศชาติในอนาคต ดังที่ พระธรรมโกศาจารย์ กล่าวว่า “การที่มนุษย์ในอนาคตจะมีฐานะทางศีลธรรมดีขึ้นก็เพราะเยาวชนมีศีลธรรมดีขึ้น มิฉะนั้น จะไม่มีมนุษย์อยู่ในโลกพร้อมกับที่ไม่มีศีลธรรม” ประเด็นนี้จึงต้องตระหนักว่า มนุษย์อยู่ได้เพราะศีลธรรม หมดศีลธรรมเมื่อไรก็ไม่มีมนุษย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2549)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนของประเทศไทยที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติ โดยให้สถาบันศาสนาช่วยเหลือหล่อหลอมให้เกิดการพัฒนาเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพ ดังนั้น พระสอนศีลธรรมจึงมีทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งพระสอนศีลธรรมต้องเป็นผู้ที่มีศีลาจารวัตรที่งดงาม และเหมาะสม (Kenaphoom, S, 2015) ทั้งนี้ต้องมีความรู้ ทักษะทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ได้ทุกระดับ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นส่วนของกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตร บุคคลากร กระบวนการสอน การใช้สื่อ การวัดประเมินผลและติดตามผล ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนมีความรู้คู่คุณธรรม สามารถบูรณาการพัฒนาคูณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีความสุข

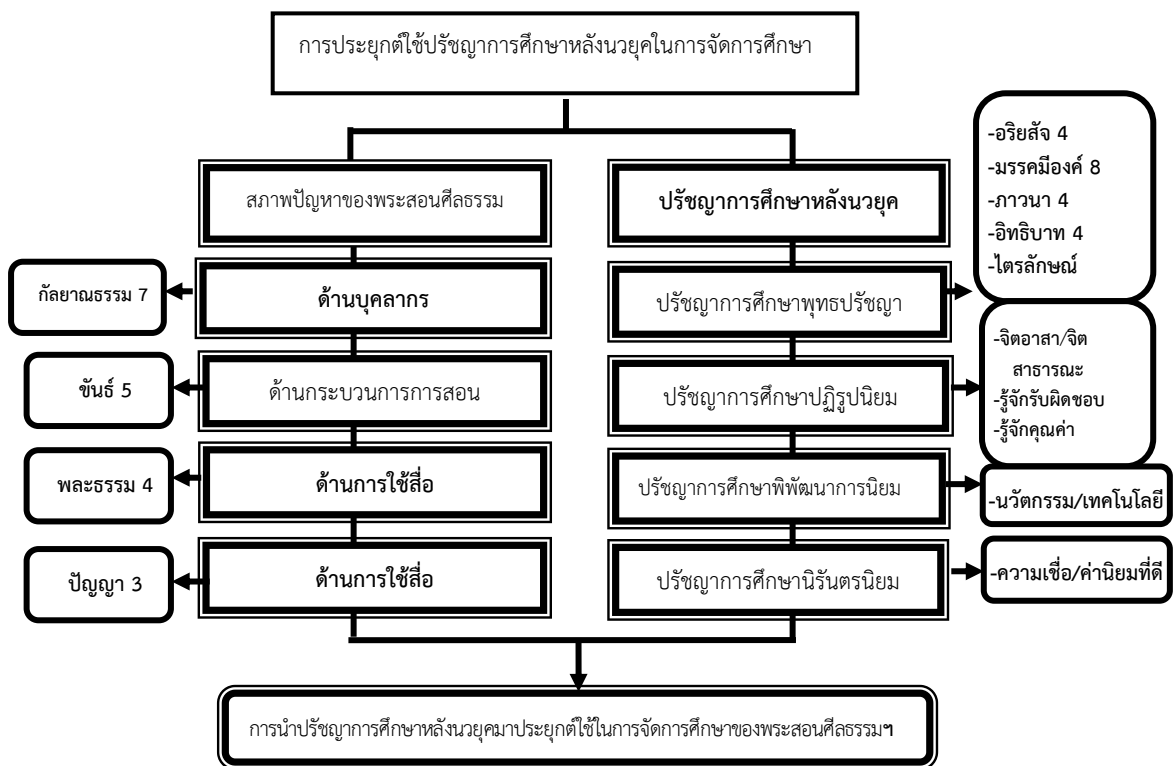
การจัดการศึกษาในพุทธศตวรรษที่ 26 หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อปฏิรูประบบการศึกษาไทย คือพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อเติมเต็มศักยภาพให้นักเรียนมีทักษะแห่งพุทธศตวรรษที่ 26 พัฒนาระบบครูให้มีคุณภาพ สร้างความรับผิดชอบในระบบการศึกษา และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา (วิจารณ์ พานิช, 2555)

พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน หมายถึง พระที่ทำหน้าที่การสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยการนำพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรม หมายถึง หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นสอนเพื่อให้เข้าใจความจริง เข้าใจชีวิต (สัจธรรม) และหลักปฏิบัติ (จริยธรรม) และเป็นส่งเสริมให้มีวิธีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุค หมายถึง การนำแนวคิดและความเชื่อของนักปรัชญาในอดีต มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาของการศึกษา โดยบูรณาการเข้ากับปรัชญาหลังนวยุคที่มีแนวคิดยอมรับทุกสิ่งด้วยวิจารณญาณ ด้วยมุมมองหลายแง่มุม

เพื่อหาสาระที่เป็นประโยชน์ความรู้จึงเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงหลายศาสตร์ของปรัชญาการศึกษา อันได้แก่ ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยม ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม และปรัชญาการศึกษาเชิงพุทธปรัชญา ร่วมกันเป็นศาสตร์เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา (เอนก สุวรรณบัณฑิต, 2560) ดังนั้น การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 เป็นนำปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพ ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นโยบาย “ไทยแลนด์ 4.0” และการจัดการศึกษาในพุทธศตวรรษที่ 26 โดยบูรณาการเข้ากับปรัชญาหลังนวยุค เพื่อหาสาระที่เป็นประโยชน์ความรู้มาเชื่อมโยงหลายศาสตร์ของปรัชญาการศึกษา ร่วมกันเป็นศาสตร์เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา การศึกษา และผลการสังเคราะห์ตัวแปรจากงานวิจัยมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดนำไปสู่การวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษา

หลังนวยุคในการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 ประกอบด้วย ปัญหาด้านการสอนศีลธรรม ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการการสอน ด้านการใช้สื่อ และด้านการวัดประเมินผลและติดตามผล ในด้านปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม ปรัชญาการศึกษาเน้นรันทรมนิยม ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม และปรัชญาการศึกษาเชิงพุทธปรัชญา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26
2. เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26
3. เพื่อนำปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26
4. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 ให้มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขต

1.1 ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาข้อมูลด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคเป็นแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ซึ่งเป็นตัวแทนของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนสอนศีลธรรมแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน 2) กลุ่มผู้เข้าศึกษา จำนวน 2 คน 3) ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนทั่วไป จำนวน 3 คน 4) นักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 4 คน/รูป และ 5) พระสอนศีลธรรม จำนวน 4 รูป จำนวนทั้งหมด 15 คน/รูป ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) พระหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบในโรงเรียนสอนศีลธรรมสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช 2) พระหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาหรือการสอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี และ 3) พระหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอน

ศิลปกรรมในโรงเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 หลักสูตร

1.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ 1) ข้อมูลเอกสารชั้นต้น ได้แก่ พระไตรปิฎก หนังสือตำราวิชาการทางปรัชญาการศึกษาหลังนวยุค และวิธีการสอนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และ 2) ข้อมูลเอกสารชั้นรอง ได้แก่ บทความจากวารสารต่าง ๆ และรายงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปรัชญากระบวนการทัศน์ ปรัชญาการศึกษา ปรัชญาหลังนวยุค การจัดการศึกษาในพุทธศตวรรษที่ 26 และวิธีการสอนทั้งในและต่างประเทศ และอินเทอร์เน็ต บทความ ตำรา คัดสำเนาจากรายงานการวิจัยหรือบทความตามเว็บไซต์

1.3 ด้านสถานที่ คือ โรงเรียนสอนศิลปกรรมสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) จังหวัดระนอง 3) จังหวัดพังงา 4) จังหวัดตรัง 5) จังหวัดภูเก็ต และ 6) จังหวัดกระบี่ จำนวนทั้งหมด 6 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปกรรมในโรงเรียนจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาแล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.75 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาของพระสอนศิลปกรรม และ 3) แนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาของพระสอนศิลปกรรม นำบทสนทนาที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธี Content Analysis จัดระบบเพื่อยืนยัน (Confirm) และสรุปผลโดยภาพรวม

3. การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาของพระสอนศิลปกรรม และระยะที่ 3 ค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาของพระสอนศิลปกรรม (focus group)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล จากหลักฐานหรือเอกสารที่เชื่อถือได้ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิจัยทางปรัชญาแบบวิภาษวิธี และแบบมีการหาเหตุผลด้วยการใช้วิจารณ์ญาณ โดยการปรับความคิดที่เอนเอียงออกไปให้มีความเป็นวัตถุวิสัยหรือน่าเชื่อถือมากที่สุด ที่สามารถศึกษาและยืนยันได้จากข้อมูลที่พิสูจน์แล้ว ตามเกณฑ์ที่ได้ระบุไว้ในกรอบเอกสารที่กำหนดไว้โดยละเอียด เพื่อจับใจความสำคัญและทำการจดบันทึก โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) มาจัดกลุ่มของคำตอบเป็นรายชื่อ ตามตัวแปรที่กำหนด เพื่อนำไปสู่การสร้าง

องค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 ที่มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ พบว่า 1) การจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรม คือ การจัดการศึกษาเป็นการนำเทคนิคการจูงใจและวิธีการกระตุ้นแรงอย่างสร้างสรรค์แบบต่าง ๆ ให้เกิดการขับเคลื่อนจากกิจกรรมโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 ด้าน คือ ฝึกฝนพัฒนาในด้านการแสดงออกทางกายและวาจา (อภิสีล) ฝึกฝนพัฒนาในด้านคุณภาพสมรรถภาพและสุขภาพจิต (อภิจิต) และฝึกฝนพัฒนาในด้านปัญญา (อภิปัญญา) เรียกว่า ไตรสิกขา 2) องค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา คือ ผู้สอนจะต้องรู้ความสามารถ ศักยภาพ และข้อบกพร่องของผู้เรียนโดยอาศัยกระบวนการของการวัดผลและประเมินผลการศึกษา มี 5 ประการ ได้แก่ ปรัชญาการศึกษา หลักสูตรการสอน การประเมินผล และการวิจัย 3) การศึกษาไทยในพุทธศตวรรษที่ 26 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน 4) วิธีการสอน คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญในการกำหนดจุดหมายสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้สื่อการเรียน และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนาคนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ตามศักยภาพ และต้องมีความสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดด้วย รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ 5) ความเป็นมาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ มีวัตถุประสงค์ของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ 1) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา 2) เพื่อนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข โดยหลักการสอนของโรงเรียนพระสอนศีลธรรม คือ การบริหารศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมในด้านต่าง ๆ คือ มีโครงสร้างการบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอน นักเรียน ซึ่งทุกกิจกรรมจะเน้นที่ครูผู้สอนและนักเรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนมุ่งประเมินผลสัมฤทธิ์แก่นักเรียนในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น หรือเป็นคนเก่ง ดีและมีสุข “*มีศักยภาพ สมรรถภาพ คุณภาพ และมนุษยภาพ*”

ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมฯ พบว่า ปรัชญาการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับอภิปรัชญา (Metaphysics) ญาณวิทยา (Epistemology)

และคุณวิทยา (Axiology) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ปรัชญาการศึกษา ประกอบด้วย 1) ปรัชญาการศึกษาเชิงพุทธปรัชญา ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ ชั้น 5 อิทธิบาท 4 อริยสัจ 4 ภาวนา 4 และมรรคมรรค 8 2) ปรัชญาปฏิรูปนิยม คือ การปฏิรูปสังคมรูปแบบของการศึกษาในลัทธิปรัชญานี้จึงเน้นการทำงานหรือการทำให้แบบฝึกหัดในบทเรียนต่าง ๆ อย่างมากที่สุด ปฏิบัติการนิยมนั้นในการแก้ไขปรับปรุงสภาพสังคม โดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ เป็นการผสมผสานกันระหว่างความคิดสองปรัชญาทำให้ปรัชญาปฏิรูปนิยมก่อตัวขึ้นโดยเน้นการพัฒนาการของบุคคลและของมวลชนเพื่อเข้าใจตนเองว่า มีความต้องการอะไรเน้นการปฏิรูปสังคมและสร้างสรรค์รูปแบบของสังคมขึ้นมาใหม่ในอนาคต 3) ปรัชญาพัฒนาการนิยม คือ วิธีการสอนแบบใหม่ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือกันแลกเปลี่ยนทัศนะ ความคิดเห็นและติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันช่วยเหลือและร่วมมือกัน ซึ่งเป็นการช่วยขจัดปัญหาข้อขัดแย้งทางสังคมได้ใช้วิธีการสันติวิธีในการแก้ปัญหาและยังสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยในห้องเรียนได้ด้วย นอกจากนั้น การให้ออกาสผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันและร่วมมือกันยังช่วยลดความเห็นแก่ตัวและการแข่งขันกันในกลุ่มผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และ 4) ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยม คือ วิธีการสอนให้ผู้เรียนตระหนักความเป็นมนุษย์ชาติและมีเหตุผล รู้จักกฎระเบียบวัฒนธรรม และจารีตประเพณีที่ดีงามอย่างถูกต้อง การเรียนการสอนตามแนวปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยมนั้นที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ โดยวิธีการฝึกฝนศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการกระตุ้นและหนุนให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้พัฒนาเติบโต มีความสมบูรณ์เต็มที่ โดยการให้อภิปรายใช้เหตุผลและสติปัญญาโต้แย้งกัน ให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับความจริง ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการนำอภิปราย ตั้งประเด็นสำหรับถกเถียง และตั้งปัญหาให้ผู้เรียนตอบหรืออภิปรายคอยช่วย แยก หรือสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด และสติปัญญาของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ควรใช้หลักจิตวิทยาในการสอน

ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ พบว่า พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความเคยชินกับการเทศน์ซึ่งเปรียบเหมือนการให้ความรู้โดยการบรรยาย จึงทำให้ขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น บรรยาย สาธิตแสดงบทบาทสมมติทำให้เด็กเบื่อหน่ายขาดการการประยุกต์หัวข้อธรรมที่สอนให้เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและผู้เรียนในยุคปัจจุบันขาดความใส่ใจในวิชาด้านศีลธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ของพระสิริพงศ์ พุ่มขยาภรณ์ ที่ว่า “สิ่งที่ควรเน้นย้ำที่สุดของพระสอนศีลธรรม คือ การพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะด้วยการศึกษาอบรม เพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถ เช่น หลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนศีลธรรม เป็นต้น รวมถึงหลักสูตร Active learning ก็ตามควรเน้นย้ำ ซึ่งโอกาสต่าง ๆ ยังมีอยู่ไม่เพียงพอ” (พระสิริพงศ์ พุ่มขยาภรณ์, 2560) และสอดคล้องกับพระครู พินิตกิจจาทร (ยอดน้ำคำ) ที่ว่า “พระสอนศีลธรรมใช้การบรรยาย พูดเป็นหลักในการสอน เนื้อหาการสอนมีธรรมะ

มากเกินไป ไม่สอดคล้องเนื้อหาที่ทันสมัย ทำให้ไม่น่าสนใจและไม่น่าติดตาม ในการใช้เครื่องมือหรือสื่อที่ทันสมัยน้อย ควรมีการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ยุคปัจจุบัน ด้วยการเข้าเรียนหลักสูตรพัฒนาพระสอนศีลธรรม (ป.ศ.ส.)” (พระครูพิณตกิจจาทร (ยอดน้ำคำ), 2562)

จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มี 4 ด้าน ประกอบด้วย **1) ปัญหาด้านบุคลากร** พระสอนศีลธรรม ต้องเป็นผู้ใฝ่ใจแสวงหาความรู้อยู่เสมอ สม่ำเสมอวางตนให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ปลูกศรัทธาให้เกิดแก่ผู้พบเห็น ตลอดทั้ง มีความรู้ มีความสามารถ และทักษะในด้านกระบวนการสอนที่ดี และการใช้สื่อที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ซึ่งการที่ครูทำให้ศิษย์เก่งด้านความรู้ ด้านวิชาชีพเพียงด้านเดียวยังไม่ถูกต้องเพียงพอ จะต้องทำให้ศิษย์เป็นคนดีและศิษย์ต้องเป็นคนดีด้วย การศึกษาจึงครบองค์ประกอบ เกิดสัมฤทธิ์ผลที่สมบูรณ์ ถูกต้อง ดีงาม ไม่เป็นแบบ “หมาทางด่วน” คือ ทั้งครูและศิษย์ต่างมีหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ครูต้องทำให้ศิษย์เป็นคนเก่ง คนดี และตัวศิษย์เองต้องพัฒนาให้เป็นคนเก่ง คนดีด้วย จึงเป็นหน้าที่สำคัญของกัลยาณมิตร **2) ปัญหาด้านกระบวนการการสอน** คือ พระสอนศีลธรรมควรมีการจัดการเรียนการสอนพัฒนาขั้น 5 เพื่อให้ความโง่เขลาของผู้เรียนลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด เป็นการแก้ปัญหาและพัฒนามนุษย์ในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคนในระดับโลกิยะ คือ การสร้างจิตวิญญาณให้เป็นนักคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาความโลภมาก การควบคุมสัญชาตญาณทางเพศ การสร้างความรับผิดชอบต่อตนเอง การสร้างความมั่นใจในตนเอง การสร้างความตระหนักในตนเองด้วยรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาตามหลักพุทธธรรมที่สูงขึ้น ด้วยการอาศัยหลักปรัโตโมสะ มีกัลยาณมิตรคอยชี้แนะ สนับสนุน ให้ทั้งด้านศีลสมาธิ และปัญญา โดยยึดหลักการศึกษาศึกษาฝึกฝน การอบรม และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา **3) ปัญหาด้านการใช้สื่อ** คือ พระสอนศีลธรรมต้องใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัย และความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน จะส่งผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนมีความเก่งงาน เก่งคนและเก่งคิด เก่งงาน คือ มีความรู้ ความเข้าใจในงาน มีทักษะในการปฏิบัติงาน เก่งคน คือ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเข้าใจผู้ร่วมงาน สามารถเลือกใช้คนได้ เหมาะสมกับงาน มีการสื่อสารที่ดี มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และเก่งคิด คือ สามารถวิเคราะห์วินิจฉัย แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและมีความคิดสร้างสรรค์ และ **4) ด้านการวัดประเมินผลและติดตามผล** คือ พระสอนศีลธรรมจำเป็นต้องมีการวัดประเมินผลและติดตามผลขึ้นในรูปธรรมมากขึ้น เพื่อจะได้ทราบถึงระดับปัญหาที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน การวัดความรู้ของผู้เรียนเป็นการนำผลการวัดการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผลจากการประเมินดัชนีชี้วัดความสำเร็จนั้นพิจารณาถึงความเหมาะสม (appropriate) ทันสมัย และสามารถนำไปใช้จริง และมีผลสะท้อนกลับถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงถือว่ากิจกรรมนั้นบรรลุผลประสบความสำเร็จตามหลักสูตร

อภิปรายผล

จากศึกษาปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยของ นวพร คำแสงสวัสดิ์ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ปรัชญาประสบการณ์นิยมและการพัฒนาสู่การจัดการศึกษาพยาบาลในพุทธศตวรรษที่ 26 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนบนฐานปรัชญาประสบการณ์นิยมที่มุ่งเน้นเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในพุทธศตวรรษที่ 26 คือ ทักษะการอ่าน การเขียน ทักษะเลขคณิต การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็น ทีมและภาวะผู้นำ การสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และที่สำคัญทักษะวิชาชีพ และทักษะการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Teach Less, Learn More ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบนฐานคิดของปรัชญาประสบการณ์นิยม คือ “*Learning by Doing*” หรือ “การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ” ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะในพุทธศตวรรษที่ 26 การเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นับเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญยิ่ง สำหรับการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในพุทธศตวรรษที่ 26 ด้วยการออกแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสาน มี 6 องค์ประกอบ คือ ประเด็นปัญหากลุ่มเรียนรู้ ประเด็นคำถาม ปฏิบัติการ การเรียนรู้ และโค้ช โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การนำเสนอความรู้ และการลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุดได้พัฒนาศักยภาพผู้เรียน การใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า และการนำความรู้ที่ได้มาประมวลเรียบเรียงเพื่อประยุกต์ใช้ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติได้ด้วยตัวเองอย่างสมบูรณ์ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในพุทธศตวรรษที่ 26 ได้ไปสู่วิชาชีพพยาบาลที่สามารถเผชิญกับการดูแลปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อน และยุ่งยากได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นวพร คำแสงสวัสดิ์ และคณะ, 2562)

การนำปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ ไม่พบงานที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยของ พรศรี อุ๋นตัม ได้ศึกษาเรื่อง การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจ 4 สาระเศรษฐศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดกุคำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนเพื่อเน้นการฝึกให้นักเรียนได้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดในใบงาน โดยให้นักเรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาตามขั้นตอนของอริยสัจ 4 อย่างเป็นระบบ คือ ขั้นตอนกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์) คือ การระบุปัญหา

ที่ต้องการแก้ไข ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ) คือ การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และตั้งสมมติฐาน ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิรนัย) คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการทดลอง เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน และเก็บรวบรวมข้อมูลและขั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล (ขั้นมรรค) คือ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลของการแก้ปัญหา ซึ่งการฝึกคิดแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นวิธีฝึกคิดที่สามารถฝึกฝนความสามารถในการคิดแก่นักเรียนให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นวิธีที่สำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเร่งรัดให้เกิดการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาแก่นักเรียน (พรศรี อุ๋นตัม, 2558)

รูปแบบการพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานของพระมหาวิจัก กิตติวณฺโณ (ชนะพนฺ) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธวิธีการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของพระสอนศีลธรรมตามหลักพุทธวิธีการสอน ประกอบด้วย 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) ส่วนนำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม หลักการ และวัตถุประสงค์ 2) ตัวแบบ ได้แก่ ระบบงาน และกระบวนการจัดการ 3) ขั้นตอนการนำไปใช้ ได้แก่ โครงสร้าง และการตัดสินใจ และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ และบูรณาการร่วมกับหลักพุทธวิธีการสอน 4 ด้าน ได้แก่ การสนทนา การบรรยาย การตอบปัญหา และการวางกฎข้อบังคับ โดยรวมอยู่ในระดับมากผลผ่านเกณฑ์ประเมินด้านความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ที่ 3.51 (พระมหาวิจัก กิตติวณฺโณ (ชนะพนฺ), 2561)

จากองค์ความรู้ใหม่ การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม เป็นการนำศาสตร์ความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์กับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา การบูรณาการให้เข้ากับวิถีชีวิตของเยาวชนไทย คือ มีศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้กิจกรรมที่ปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้เยาวชนได้เรียนรู้ (เข้าใจ) และสามารถนำหลักธรรมไปใช้จริง (เข้าใจ) จนกระทั่งมีคุณภาพชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น (พัฒนา) ในการจัดกระบวนการการสอนควรให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดกิจกรรม (Active Learning) ที่มุ่งเน้นให้เยาวชนมีปัญญาที่เข้มแข็งการรู้จักคิดวิเคราะห์ (อริยสัจ 4) มาใช้ในกลุ่มกรอง (โยนิโสมนสิการ) เพื่อเลือกรับข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างรู้เท่าทัน มีพระสอนศีลธรรมเป็นกัลยาณนิมิตรชี้ทางออกของปัญหา (ปรโตโฆสะ) จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทุกสิ่งล้วนเป็นสังขารธรรมเมื่อมีเหตุย่อมมีผลตามกฎของอิทัปปัจจยตาทั้งสิ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษาของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ เพื่อศึกษาปรัชญาการศึกษาหลังนวยุค ที่เหมาะสมกับพระสอนศีลธรรมฯ เพื่อนำปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้เป็น แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ และ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และรูปแบบการพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมฯ ให้มีประสิทธิภาพ โดยวิธีวิจัยเชิง คุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องแบบเจาะจง ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับ โรงเรียนสอนศีลธรรม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา 2) กลุ่มผู้เข้าศึกษา 3) ผู้ปกครอง/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง/ประชาชนทั่วไป 4) นักวิชาการด้านการศึกษา และ 5) พระสอนศีลธรรม ซึ่งมีเกณฑ์ การคัดเลือก คือ พระหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบ เป็นผู้ ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาหรือ การสอนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี และได้รับการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่า 10 หลักสูตร ซึ่งผลการวิจัย **แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ** ได้แก่ การจัดการศึกษา องค์ประกอบการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาในพุทธศตวรรษที่ 26 วิธีการสอน และความ เป็นมาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน **ด้านปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคที่เหมาะสมกับพระ สอนศีลธรรมฯ** ได้แก่ 1) ปรัชญาการศึกษาเชิงพุทธปรัชญา 2) ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม และ 3) ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม **และการนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการ แก้ปัญหาการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมฯ** ได้แก่ กัลยาณธรรม 7 ชั้น 5 พละธรรม 4 และปัญญา 3 และองค์ความรู้ใหม่ การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม เป็นการนำศาสตร์ ความรู้ทางวิชาการกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาการบูรณาการกัน คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้กิจกรรมที่ปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมให้เรียนรู้ (เข้าถึง) และนำหลักธรรมไปใช้ จริง (เข้าใจ) และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (พัฒนา) ในการจัดกระบวนการการสอนควรให้ผู้เรียน เป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดกิจกรรม (Active Learning) เน้นให้รู้จักคิด วิเคราะห์ (อริยสัจ 4) มาใช้ในกลุ่มกรอง (โยนิโสมนสิการ) เพื่อเลือกรับข้อมูลข่าวสารและ วัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างรู้เท่าทัน มีพระสอนศีลธรรมเป็นกัลยาณมิตรชี้ทางออกของปัญหา (ปรโตโฆสะ) จากปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนเป็นสังขธรรมเป็นตามกฎของอิทัปปิจจยตาทั้งสิ้น และการ อภิปรายผลสรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษาของพระ สอนศีลธรรมฯ มี 3 ประเด็น ได้แก่ ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุค การจัดการศึกษาใน พุทธศตวรรษที่ 26 และรูปแบบการพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จาก การศึกษาข้อมูลไม่พบบางวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน ในด้านการนำปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 คือ ปรัชญาการศึกษาเชิงพุทธในการแก้ไขปัญหาการ

จัดการศึกษาและพัฒนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทั้งในส่วนของการบริหาร การเรียนรู้ บุคลากร กระบวนการสอน การใช้สื่อ การวัดประเมินผลและติดตามผล คือ โยนิโสมนสิการและปรโตโฆสะ ซึ่งหลักธรรมปรโตโฆสะ เป็นวิถีทางเบื้องต้นแห่งปัญญาและสัมมาทิฐิ แต่ต้องมีโยนิโสมนสิการคอยกำกับ จึงจะสามารถรู้แยกแยะและคัดสรรเฉพาะปรโตโฆสะฝ่ายดีได้ปรโตโฆสะที่ปราศจากโยนิโสมนสิการจะก่อให้เกิดความงมงาย หูเบา เชื่อง่าย ไร้เหตุผลและมีฉันทิฐิได้ง่ายโดยปรโตโฆสะที่เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอก และเป็นวิธีการแห่งศรัทธาและโยนิโสมนสิการเป็นองค์ประกอบภายในและเป็นวิธีการแห่งปัญญา เห็นได้ว่า การเล่าเรียน การฝึกฝน และอบรม ต้องมีเป้าหมายในการฝึกฝนนั้นที่ชัดเจน และให้มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง คือ สัมมาทิฐิ ซึ่งปัจจัยในการเกิดขึ้นของสัมมาทิฐิมี 2 ประการ คือ ปรโตโฆสะ และโยนิโสมนสิการ

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมควรมีการจัดอบรมวิธีการสอน เทคนิคใหม่ ๆ และการวัดประเมินผลให้กับพระสอนศีลธรรม เพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Active Learning) ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร และการนำรูปแบบ การพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 ไปประยุกต์ใช้กับวัด ในพื้นที่เขตและจังหวัดอื่นที่มีสภาพบริบทใกล้เคียงกัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26 จากเนื้อหาที่นำเสนอในบทความฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยุคในการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้นำมาปรับเนื้อหาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันของโรงเรียนพระสอนศีลธรรม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการสถาปนาปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ. (2558).

รายงานยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร: หนังสือพิมพ์คมชัดลึก .

นพพร คำแสงสวัสดิ์ และคณะ. (2562). ปรัชญาประสบการณ์นิยมและการพัฒนาสู่การจัดการศึกษาพยาบาลในพุทธศตวรรษที่ 26. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 6(3), 74-96 .

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.

- พรศรี อุ่นตัม. (2558). การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจ 4 สารเศรษฐศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดกุคำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัด
เชียงใหม่. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พระครู พินิตกิจจาทร (ยอดน้ำคำ). (19 มิถุนายน 2562). การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษา
หลังนวยกในการจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26.
(พระสาโรจน์ ธรรมสโร (แช่อู๋), ผู้สัมภาษณ์)
- พระมหาวิจัก กิตติวณโณ (ชนะพนธ์). (2561). รูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนของพระสอน
ศีลธรรมตามหลักพุทธวิธีการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 6(4), 86-109.
- พระสิริพงศ์ พุ่มขยาภรณ์. (19 มิถุนายน 2560). การประยุกต์ใช้ปรัชญาการศึกษาหลังนวยกใน
การจัดการศึกษาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพุทธศตวรรษที่ 26. (พระสาโรจน์
ธรรมสโร (แช่อู๋), ผู้สัมภาษณ์)
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). *คู่มือมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วิชั่นบุ๊ค.
- ยีน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย. (2546). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
สดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2559). *แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564*. เรียกใช้เมื่อ 24 มกราคม
2562 จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid395>
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). *คู่มือ
ปฏิบัติงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- เอนก สุวรรณบัณฑิต. (2560). *ปรัชญาสวนสุนันทา*. เรียกใช้เมื่อ 6 มกราคม 2562 จาก
<https://philosophy-suansunandha.com>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. New York:
Harper Collins. Publishers.
- Kenaphoom, S. (2015). The Writing Format of Research Conceptual Frameworks
on Management. *Journal (Humanities and Social Sciences)*, 8(3), 33-42.